AIRBUS

DEFENCE AND SPACE

[Airbus Amber]

Asiantuntijalausunto

Vastaanottaja
Puolustusvaliokunta

Kopio

Lähettäjä
Jaakko Sirén, asiakkuusjohtaja

M +358 40 564 3151
E jaakko.siren@airbus.com
Viite: Lausuntopyyntö VNS 8/2021 vp
Valtioneuvoston puolustusselonteko

10.11.2021

Airbus Defence and Space Oy:n asiantuntijalausunto valtioneuvoston puolustusselonteosta

Airbus kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto puolustusvaliokunnalle. Pyyntönne mukaisesti olemme sisällyttäneet lausuntoomme teemat sotilaallinen huoltovarmuus, puolustusteollisuus ja kumppanuudet sekä väestönsuojelu.

Taustaa

Airbus on osa suomalaista turvallisuus- ja puolustusteollisuutta. Yhtiö on allekirjoittanut vuonna 2020 kumppanuussopimuksen Puolustusvoimien kanssa. Työllistämme Suomessa suoraan yli 370 henkilöä ja välillisesti huomattavasti enemmän. Viennin osuus liikevaihdostamme on merkittävä, yli 90%, ja kuulumme Suomen suurimpiin tuotekehittäjiin. Toimintamme on hyvin kansainvälistä ja olemme integroitu osa eurooppalaista Airbus-konsernia. Suomen-yhtiömme liiketoiminnan painopiste on viranomaisten kriittisissä johtamisjärjestelmissä sekä maanpuolustuksen tilannekuvajärjestelmissä. Airbus Defence and Space Oy on Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry:n jäsen.

Yleistä

Edellä esitetyn taustan perusteella voimme todeta, että Suomessa toimiva puolustusteollisuus sekä sen rooli sotilaallisen huoltovarmuuden luomisessa on huomioitu selonteossa hyvin ja esitetyt linjaukset ovat johdonmukaisia muun selonteon kanssa. Kumppanuuksien roolia on myös käsitelty kattavasti.

Olemme saaneet tiedoksemme Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry:n molemmat lausunnot ja haluamme tuoda ilmi, että tuemme niissä esitettyjä huomioita.

Sotilaallinen huoltovarmuus, puolustusteollisuus ja kumppanuudet

Puolustusselonteossa tunnistetaan puolustusteollisuuden ja kumppanuuksien merkitys sotilaalliselle huoltovarmuudelle sekä maanpuolustukselle. Tämän lisäksi tunnistetaan puolustusteollisuuden tarve verkottumiseen ja vientiin, mitkä tukevat osaltaan sotilaallista huoltovarmuutta. Näkemyksemme on, että puolustushallinto on myös tunnistanut nämä linjaukset ja toiminta on niiden mukaista.

Vientimahdollisuuksien osalta tulee pyrkiä yhdenmukaiseen ja johdonmukaiseen vientilupapolitiikkaan

Hiomotie 32, 00381 Helsinki, Finland
www.airbus.com

Airbus Defence and Space Oy

muiden EU-maiden kanssa, jotta erilaiset vientilupakäytännöt eivät aseta rajoitteita yritysten väliselle yhteistyölle unionin alueella.

Kumppanuuksia on käsitelty puolustusselonteossa kahdelta osin: yleisesti ja strategisten kumppanuuksien osalta. Kumppanuustoiminta on vakiintunut puolustushallinnossa. Se keskittyy näkemyksemme mukaan oleellisiin asioihin, jotka tukevat valmiuksia tukea Puolustusvoimia kriisiaikoina. Selonteossakin esiintyy jako kumppanien ja strategisten kumppanien välillä. Jako ei ole yhdentekevä ja toimeenpanossa olisi hyvä huomioida, mitä tämä jako tarkoittaa tai ei tarkoita käytännössä.

Tutkimus ja kehittäminen, kansainvälinen verkottuminen ja vienti

Pidämme erittäin hyvänä sitä, että tutkimus ja kehittäminen, kansainvälinen verkottuminen ja vienti ovat esillä puolustusselonteossa useassa eri kohdassa. Selonteko tunnistaa näiden elementtien merkityksen puolustusteollisuuden elinvoimaisuudelle ja siten sotilaalliselle huoltovarmuudelle. Erityisesti tutkimusta ja kehittämistä on käsitelty laajasti ja samalla on tunnistettu näihin liittyvien kustannusten kasvu, mikä asettaa paineita kansalliselle tutkimus- ja kehittämistoiminnalle.

Koko yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että Suomessa tehdään myös jatkossa tutkimusta ja kehittämistä, joka palvelee laaja-alaisesti yhteiskunnan turvallisuutta. Tässä yhteistyö eri toimijoiden välillä, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, on ensiarvoista. Teknologiakehityksen jakoa siviili- ja puolustuskäyttöön tulee tarkastella erityisen kriittisesti ja poistaa, koska puolustusjärjestelmissä käytetään enenevissä määrin siviiliteknologiaa. Airbus on tästä hyvä esimerkki, koska merkittävä osa toimittamistamme johtamisjärjestelmistä pohjautuu kaupallisiin teknologioihin, jotka kovennetaan vastaamaan puolustus- ja turvallisuusviranomaisten vaatimuksia. On myös hyvä huomioida, että investointien kerrannaisvaikutukset kasvavat, kun tutkimus- ja kehittämistoiminnassa mukana on hyvin verkottuneita toimijoita, joilla on pyrkimys ja kyky vientiin.

Puolustusselonteossa on tunnistettu eurooppalaisessa puolustusteollisessa kentässä tapahtuva muutos ja Euroopan unionin tavoite puolustusteollisuuden kehittämiseksi. Selonteossa on linjattu, että Suomi hyödyntää Euroopan puolustusrahastoa ja sen tuomat mahdollisuudet huomioidaan Puolustusvoimien suunnittelussa.

Puolustusrahaston, tutkimuksen ja kehittämisen, sekä suorituskykyjen kehittämisen syklit ovat pitkiä. Tämän vuoksi on tärkeä huolehtia siitä, että puolustusrahaston tuomat mahdollisuudet hyödynnetään systemaattisesti ja että puolustushallinnon henkilö- ja rahoitusresurssit mahdollistavat suomalaisten yritysten osallistumisen Euroopan puolustusrahaston hankkeisiin. Projektien liittyminen kansalliseen suorituskyvyn kehittämiseen ja mahdollisuus kansalliseen tutkimus- ja kehitysrahoitukseen ovat edellytyksiä sille, että teollisuus pystyy hyödyntämään puolustusrahaston tarjoamia mahdollisuuksia kilpailukyvyn kehittämiselle sekä kansainväliselle verkottumiselle. Airbus näkee puolustusrahaston hankkeissa merkittäviä mahdollisuuksia. Yhtiö on aktiivisesti avannut verkostojaan muille kansallisille toimijoille, jotta puolustusrahaston tavoitteet toteutuisivat ja Suomi pääsisi myös teollisuuden kautta osaksi esimerkiksi uusia ilma-, avaruus-, kyber- ja informaatiopuolustuksen kehityshankkeita.

Digitalisaatio ja autonomia

Edellä mainittuihin kohtiin liittyy vahvasti myös puolustusselonteossa käsitelty teknologinen kehitys ja erityisesti digitalisaatio, tekoäly ja autonomiset järjestelmät. Selonteko on kiitettävästi tunnistanut näiden teknologioiden vaikutuksen erityisesti kyber-, avaruus- ja informaatiopuolustukseen. On myös

hyvä tunnistaa se, että kaikkia laaja-alaisia vaikutuksia on vaikea arvioida ennalta.

Uusiin teknologioihin ja erityisesti tekoälyn hyödyntämiseen liittyy tarve laajemmalle yhteiskunnalliselle keskustelulle. Myös tässä on tärkeää huomioida, että yrityksen näkökulmasta yhdenmukainen säännöstö helpottaa yhteistyötä erityisesti kansainvälisessä kontekstissa. Airbusin näkökulmasta on oleellista, että asiasta käydään aktiivista tietoon pohjautuvaa keskustelua. Tekoälyä hyödyntävissä järjestelmissä on oleellista, että ihminen on päätöksenteossa mukana. Toimeenpanossa ja muissa asiaan liittyvissä strategioissa tulee kiinnittää huomiota tähän.

On luonnollista, että edellä mainitut teknologiat muodostavat tutkimukselle ja kehittämiselle, kansainväliselle yhteistyölle ja suorituskykyjen kehittämiselle uusia painopistealueita. On tärkeää huolehtia siitä, että näihin suunnataan riittävät resurssit, jotta uuden teknologian kehittämisessä pystytään huomioimaan kansallisen maanpuolustuksen tarpeet ja jotta suomalainen teollisuus pääsee osaksi kansainvälisiä verkostoja heti alkuvaiheessa.